

Cultura i valor públic: més enllà del rendiment econòmic

Publicat per [Interacció](#) [1] el 24/05/2016 - 10:01 | Última modificació: 28/04/2026 - 07:47

Aquest text proposa una lectura sobre el paper de la cultura en les societats contemporànies a partir del concepte de retorn social. Parteix d'una afirmació clara: la cultura no pot ser avaluada només en termes econòmics, ja que incorpora una pluralitat de valors, d'existència, de prestigi, de cohesió, educatius i simbòlics que fonamenten la seva funció social. Aquesta mirada situa la cultura com a bé públic comú i com a dret, reconegut institucionalment des de la Declaració Universal dels Drets Humans, i obliga a repensar les polítiques culturals més enllà de la seva contribució al creixement econòmic.

L'article reconstrueix, en primer lloc, el llarg recorregut històric que vincula cultura i emancipació. Des de la Il·lustració, la cultura s'ha entès com una eina de formació de l'esperit crític i de desenvolupament de la llibertat individual i col·lectiva. Aquest horitzó, però, es veu tensionat per dues dinàmiques que marquen el segle XX. D'una banda, la crítica a la indústria cultural posa en qüestió la capacitat emancipadora de la cultura en un context de mercantilització i estandardització. De l'altra, les aportacions de Bourdieu evidencien que l'accés formal a la cultura no elimina les desigualtats, sinó que sovint les reproduïx sota formes més subtils.

A partir d'aquest doble desplaçament, el text situa l'emergència del debat sobre el retorn social de la cultura com una tercera fase. La qüestió ja no és només garantir l'accés ni analitzar la cultura com a indústria, sinó entendre-la com a factor actiu en la transformació social. En aquest marc, la cultura contribueix a la cohesió, a la construcció d'identitats col·lectives, a la participació ciutadana i al desenvolupament del capital social. Això implica reconèixer que les polítiques culturals tenen impactes en àmbits diversos com l'educació, la salut, l'urbanisme o la governança, i que aquests impactes poden ser analitzats i mesurats.

Tanmateix, l'autor adverteix d'un risc que travessa aquest enfocament. L'èmfasi en les externalitats pot conduir a una nova instrumentalització de la cultura, ara legitimada pel seu impacte social. La cultura esdevé útil perquè resol problemes d'altres àmbits, i no necessàriament pel seu valor intrínsec. Aquesta tensió obliga a mantenir una mirada crítica: reconèixer el retorn social de la cultura no pot significar reduir-la a un instrument funcional de les polítiques públiques.

En aquest sentit, Antich insisteix que les polítiques culturals amb vocació democràtica han de superar una concepció limitada de l'accés. No es tracta només d'ampliar públics, sinó de generar les condicions perquè aquest accés sigui real i no reforci les desigualtats existents. Això implica treballar sobre les barreres educatives, socials i simbòliques que dificulten la participació cultural i promoure formes d'implicació activa de la ciutadania.

El retorn social de la cultura apareix així com una noció ambivalent. D'una banda, permet fer visible el valor públic de la cultura i legitimar la inversió en aquest àmbit. De l'altra, obre un camp de debat sobre com es mesura aquest valor i amb quins criteris. El repte no és només demostrar que la cultura genera impacte, sinó decidir quin tipus de societat es vol construir a través d'aquest impacte.

Referència

Antich, X. (2013, 3-4 de desembre). [El retorn social de la cultura](#) [2] [Ponència]. Jornades de Teatre i Municipi, Barcelona

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Etiquetes: valor públic de la cultura

Etiquetes: polítiques culturals

Etiquetes: drets culturals

Etiquetes: participació cultural

Etiquetes: desigualtats culturals

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2016/cultura-i-valor-public>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/el_retorn_social_de_la_cultura_2013.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/3981>